MTK-TIEDOTE **30.10.2002**

MTK:n johtokunta on tänään kokouksessaan päättänyt maanviljelijöiden, metsänomistajien ja maaseutuyrittäjien tulopoliittiset tavoitteet.

MTK:N TUPOTAVOITTEET VUOSILLE 2003 -2004

MTK:n johtokunta on asettanut tulopoliittiset tavoitteensa. Ne muodostuvat myönteistä tulokehitystä tukevasta osasta sekä laadullisista tavoitteista. Tavoitteilla tuetaan alkutuotannon ohella välillisesti myös useiden muiden elinkeinojen ja ammattien työllisyyttä, sekä siten laajemmin suomalaisten ostovoimaa ja alueiden elinvoimaa. Elintarvikeketju työllistää välittömästi ja välillisesti noin 250 000 ja metsäketju 100 000 suomalaista.

Tulokehitystä koskevat tavoitteet

Suomen EU-jäsenyys johti viljelijöiden tulojen voimakkaaseen laskuun useiksi vuosiksi. Samalla se muutti maatalousyritysten tulorakenteen hyvin tukiriippuvaiseksi. Vuoden 1999 jälkeen viljelijöiden tulokehitys on kääntynyt nousuun. Vuonna 2001 maataloustulo palasi vuoden 1997 tasolle. MTK pitää työllisyyden, ostovoiman ja yhteiskunnallisen oikeudenmukaisuuden näkökulmasta täysin välttämättömänä, että viljelijöiden tulokehitys kyetään säilyttämään nousevana.

Aiemmin alkutuotanto toimi yhteiskunnan työvoimareservinä. Tämä tilanne on muuttunut. Kilpailu työvoimasta kiristyy lähivuosina, jolloin työvoimaa poistuu työmarkkinoilta enemmän kuin uutta tulee tilalle. Viljelijöiden tulojen nousu muun yhteiskunnan kehitystä vastaavasti on välttämätöntä, jotta viljelijän ammatti voisi olla kilpailukykyinen vaihtoehto muiden ammattien rinnalla.

Palkansaajien tulot ovat nousseet keskimäärin viidenneksen vuodesta 1995. Viljelijöiden tulokehitys on ollut huomattavasti muuta yhteiskuntaa heikompi. Pellervon taloudellinen tutkimuslaitos ennustaa maataloustulon kääntyvän selvään laskuun vuonna 2003.

Elintarvikeketjussa työskentelee suoraan tai välillisesti noin 250 000 suomalaista. Huolehtimalla viljelijöiden oikeudenmukaisesta tulokehityksestä edistetään koko maan työllisyyttä ja elinvoimaa. Työllisyyttä edistävät ja tukevat toimet ovat tärkeitä, koska Suomen työttömyysaste on EU-maiden kolmanneksi korkein. Alkutuotannosta poistuneiden työpaikkojen korvaaminen uusilla on useiden eri selvitysten mukaan osoittautunut vaikeaksi.

Viljelijäväestön tulokehityksen jääminen jälkeen muiden tulonsaajaryhmien tulokehityksestä edellyttää maatalouden kansallisen tuen määrärahan lisäystä. Lisämääräraha antaa työllisyyden ja ostovoiman ohella mahdollisuuden korjata maatalouden tukijärjestelmissä viime vuosina ilmenneitä pahoja epäkohtia.

Kansallisen tuen määräraha on alentunut reaalisesti 47 milj. euroa vuoden 1999 hallitusohjelman mukaiselta tasolta vuoden 2001 hintatasossa laskettuna. Lisäksi on varauduttava siihen, että vuoden 2004 määrärahan mitoitukseen vaikuttaa oleellisesti Suomen ja Euroopan komission välillä käytävä neuvottelu Etelä-Suomen kansallisen tuen jatkamiseksi. Etelä-Suomen kansallisen tuen maksuvaltuus päättyy vuoden 2003 lopussa. MTK:n lähtökohtana on mahdollisimman tasapuolinen, pitkäaikainen tukijärjestelmä koko maassa. Tasapuolisen tukijärjestelmän toteuttaminen koko maassa edellyttää Etelä-Suomen kansallisen tuen valtuuksien selkeää nostamista, jotta viljelijöiden tulokehitys vastaisi asetettuja tavoitteita. Euroopan komissio korotti pohjoisen tuen maksuvaltuuksia jo aiemmin tänä vuonna.

Vuonna 2001 maa- ja puutarhatalouden kustannukset nousivat 2,6 %. Edellisen vuoden nousu oli vielä huomattavasti korkeampi eli 5,6 %. Erityisesti rakentamisen hinnat ovat kohonneet yleistä hintakehitystä nopeammin. Vuonna 2001 kustannusten taso oli 194 milj. euroa vuotta 1999 korkeampi, mikä on osaltaan estänyt maataloustulon myönteistä kehitystä. Vuonna 2001 maataloustulo oli 1,1 mrd. euroa eli noin 15 000 euroa tilaa kohden.

Hallitus on esittänyt, että polttoaineista ja sähköstä kannettavaa energiaverotusta korotetaan noin 5,2 % vuonna 2003. Esitys nostaisi erityisesti viljelijöiden ja muun maaseutuväestön kustannuksia. Viljelijöiden kustannukset nousisivat sekä yritystoiminnan että yksityistalouden kustannusten kohoamisen kautta.

MTK pitää perusteltuna esittää, että

- kansallisen tuen määrärahaa korotetaan vuodelle 2003 viljelijöiden tulokehityksen, ostovoiman ja maatalouden kannattavuuden turvaamiseksi. Vuonna 2004 määrärahaa korotetaan edelleen kansallisen tuen maksuvaltuuksiin tehtyjen korotusten mukaisesti.
- kevyen polttoöljyn polttoainevero palautetaan maataloudelle, kuten jo nyt tehdään kasvihuoneviljelijöille ja ammattikalastajille. Maatalouden sähkövero siirretään teollisuuden maksamaan veroluokkaan 2. Molemmat toimenpiteet ovat hallinnollisesti yksinkertaisesti toteutettavissa ja ne helpottaisivat välittömästi viljelijöiden kustannusrasitusta. Toimien kustannusvaikutus on 23,5 ja 2,5 milj. euroa vuodessa.

Laadulliset tavoitteet

Laadullisten tavoitteiden erityisenä tarkoituksena on kehittää viljelijöiden työssä jaksamista ja osaamista. Kotieläintuottajat tekevät normaalisti seitsenpäiväistä työviikkoa, muilla tiloilla on poikkeuksellisia työhuippuja. Tilakoon ja siten työmäärän sekä työsidonnaisuuden voimakkaan kasvun seurauksena viljelijöiden työssä jaksaminen vaatii erityistä huomiota. Viljelijöiden sairastavuus on lisääntynyt ja tapaturma-alttius on korkea.

MTK pitää perusteltuna esittää, että:

- Kotieläinyrittäjien vuosilomapäiviä lisätään vuonna 2003 yhdellä päivällä ja vuonna 2004 edelleen yhdellä päivällä. Tämän jälkeen vuosilomapäivien kokonaismäärä on 25 päivää yrittäjää kohden. Yhdellä lisälomapäivällä työllistetään runsaat 200 lomittajaa. MTK:n esityksen valtiolle aiheuttamat lisäkustannukset ovat noin 4,3 miljoonaa euroa kumpanakin vuonna. Vuosilomapäivien kokonaismäärä alenee, koska osa kotieläintiloista lopettaa toimintansa.
- Maatilojen työterveyshuollon toimivuutta parannetaan lisäämällä resursseja työterveyshuollon toimeenpanoon ja ohjaukseen. Kunnilla säilyy vastuu palvelujen tuottamisesta, mutta Melalle siirretään työterveyshuollon tilakäynneillä käytettävien maatalousasiantuntijoiden koordinointi ja ohjaus. Tilakäynneillä rytmitetään työterveyshuolto hyvän käytännön mukaiseksi koko maassa. Tilakäynnit toimivat samalla veturina työterveyshuoltoon kuuluvan muunkin toiminnan aktivoinnissa. Lisäksi selvitetään mahdollisuutta täydentää julkisia työterveyshuoltopalveluja yksityisillä. Hallinnollisista muutoksista aiheutuvat kustannukset ovat arviolta 0,15 milj. euroa vuodessa.
- Viljelijöiden ja muiden yrittäjien pääsyä aikuiskoulutukseen helpotetaan selkeyttämällä aikuiskoulutustuen ja työttömyysturvan säännöksiä. Mikäli esimerkiksi maatila ei enää työllistä taloudellisesti mielekkäällä tavalla molempia puolisoja, tulee toisella olla pääsy työvoimapoliittisen koulutuksen tai työttömyysturvan piiriin.